EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 20.9.2010
COM(2010) 468 konč.

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Četrto letno poročilo za leto 2009 o izvajanju pomoči Skupnosti v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 389/2006 z dne 27. februarja 2006 o oblikovanju instrumenta finančne podpore za spodbujanje gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru

1. UVOD

Uredba Sveta (ES) št. 389/2006 o oblikovanju instrumenta finančne podpore za spodbujanje gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru[1] (v nadaljnjem besedilu: Uredba o pomoči) je bila sprejeta dne 27. februarja 2006. Na podlagi te uredbe je bilo dodeljenih 259 milijonov EUR iz proračuna Skupnosti za leto 2006.

Četrto poročilo pokriva obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2009.

2. NAČRTOVANJE POMOČI

V okviru proračuna za leto 2009 je bilo za štipendije, šole in tehnično pomoč namenjenih 2,5 milijona EUR[2].

3. MEHANIZMI IZVAJANJA

Evropska komisija je odgovorna za upravljanje pomoči, ki se v glavnem upravlja centralizirano; nekateri projekti se upravljajo skupno z UNDP („United Nations Development Programme“ – „Program Združenih narodov za razvoj“). Program se izvaja v državi članici EU, toda v območju, ki ni pod dejanskim nadzorom vlade te države članice in kjer se pravni red EU trenutno ne izvaja.

Leta 2006 je bila ustanovljena podporna skupina za program, ki naj bi skrbela za izvajanje programa v Generalnem direktoratu Komisije za širitev EU (GD za širitev). Ta skupina, ki na Cipru deluje v okviru dolgoročne misije, uporablja prostore urada EU za podporo programa, ki je bil ustanovljen septembra 2006 in se nahaja v severnem delu mesta Nikozije. Urad za podporo programa zagotavlja prostore za srečanja in seminarje z zainteresiranimi stranmi turške skupnosti na Cipru. Omogoča tudi neposreden nadzor izvajalcev. Upravljanje pisarn še vedno zagotavlja zasebni izvajalec (Deutsche Gesellschaft fur Technische Zusammenarbeit – GTZ) v skladu s pogodbo, ki velja do junija 2012. Predstavništvo Komisije na Cipru tudi zagotavlja prostore za srečanja in seminarje.

V obdobju poročanja se je osebje programske skupine nekoliko povečalo. Decembra 2009 je imela 41 članov, med njimi 3 uradnike Komisije, 26 članov pogodbenega osebja in 12 lokalno zaposlenih, ki jih je zagotovil GTZ za upravno in logistično podporo.

4. IZVAJANJE V OBDOBJU POROČANJA

4.1. Splošni pregled

Komisija program pomoči izvaja v edinstvenih političnih, pravnih in diplomatskih razmerah. Treba je sklepati ad hoc dogovore, da lahko Komisija izvaja program in hkrati spoštuje načela dobrega finančnega poslovodenja.

---

[1] UL L 65, 7.3.2006, str. 5.

[2] Sklep Komisije C(2009) 7569 z dne 8. oktobra 2009.

Na splošno v programih pomoči, ki jih financira EU, sporazum o financiranju, sklenjen z vlado države upravičenke, določa pravni okvir za izvajanje pomoči in ureja vprašanja; kot so vprašanja obdavčenja ter dovoljenj za delo in za prebivanje. Za ta program takega sporazuma ni, zato se mora Komisija zanašati na pravila in pogoje, za katere meni, da trenutno veljajo na tem območju. Izvrševanje je tako lahko težavno in se lahko v obdobju veljavnosti pogodbe spreminja. Brez sklenjenega sporazuma o financiranju Komisija pri sklepanju pogodbenih dogovorov z izvajalci prevzema več tveganj, kot bi jih običajno.

Zaradi političnih razmer bi bilo lahko izvrševanje nalogov za vračilo zneskov, ki bi jih morali vrniti subjekti turške skupnosti na Cipru (v primeru neizpolnjevanja pogojev iz pogodbe), težavno. Komisija je sprejela ukrepe za zmanjšanje tega tveganja, vključno s skrbnim spremljanjem in podporo, revidiranimi pogoji za plačilo, pogojevanjem vnaprejšnjih plačil z dokazilom o podpisani pogodbi o izvedbi javnega naročila ter obširno uporabo bančnih garancij.

Komisija se zanaša na podporo turške skupnosti na Cipru pri uspešnem izvajanju tega programa, zlasti pri dolgoročni zagotovitvi njegove trajnostne naravnanosti. Strokovnjaki turške skupnosti na Cipru so sodelovali pri določanju tehničnih specifikacij in pogojev ter v odborih za ocenjevanje ponudb. Upravičenci iz turške skupnosti na Cipru imajo ključno vlogo v usmerjevalnih odborih za projekte.

Leta 2009 je Komisija sklenila pogodbe za skoraj celotni znesek dodelitve v višini 259 milijonov EUR, kar pomeni, da je skupni delež sklenjenih pogodb znašal 99 %, sestavljalo pa ga je 880 ločenih pogodb.

10 milijonov EUR iz prihrankov pri sklepanju pogodb in sredstev, namenjenih za dva projekta, ki jih ni bilo mogoče izvesti, so bila preusmerjena na vodno infrastrukturo, pripravo na izvajanje pravnega reda EU in podporo MSP.

Trajnost, zlasti pri infrastrukturnih projektih, še vedno vzbuja skrbi.

Vprašanja lastnine pri obsežnih infrastrukturnih projektih so se rešila v glavnem tako, da so se projekti izvajali na zemljiščih v lasti države.

Aprila 2009 je prišlo na severu Cipra do političnih sprememb, saj je na „parlamentarnih“ volitvah zmagala stranka nacionalne enotnosti (UBP).

4.2. Napredek pri doseganju ciljev

Splošni cilj programa pomoči je olajšanje ponovne združitve Cipra, tako da spodbuja gospodarski razvoj turške skupnosti na Cipru, pri čemer posebno pozornost namenja gospodarskemu povezovanju otoka, izboljšanju stikov med obema skupnostma in z EU ter pripravam na izvajanje zakonodaje EU.

4.2.1. Cilj 1: razvoj in prestrukturiranje infrastrukture

Podporna skupina za program je leta 2009 oddala za 72,6 milijona EUR javnih naročil gradenj ter sklenila zanje pogodbe v enaki vrednosti, in sicer za projekte **vodne/kanalizacijske infrastrukture**, kar pomeni, da je bilo skupaj vodnemu sektorju dodeljeno okoli 84 milijonov EUR. Glavna dela, ki so bila financirana, so bila novo kanalizacijsko omrežje in čistilne naprave v krajih Famagusta in

Morphou/Güzelyurt, ter obrat za razsoljevanje morske vode v kraju Sirianokhori/Kümkoy. V zadnjo pogodbo je bila vključena klavzula o odložitvi, da bi bilo na voljo dovolj časa, v katerem bi od voditeljev turške skupnosti na Cipru pridobili ustrezna zagotovila o prostem in neomejenem dostopu do gradbišča ter zagotovili njihovo sodelovanje pri nemotenem, gospodarnem in učinkovitem izvajanju. Z UNDP je bil podpisan sporazum o prispevku za sofinanciranje nove čistilne naprave za dve občini skupaj v kraju Mia Milia / Haspolat. Med drugimi pogodbami lahko navedemo še zamenjavo odsluženih cevi za distribucijo vode in nabavo opreme za laboratorij za testiranje lokalne vode.

Zaradi nezadostno opravljenega dela svetovalca je bilo treba delo za dokončanje pogodbenih dokumentov, razpis in oceno javnih razpisov, določanje končnih proračunov ter pogajanje o pogodbah (vključno z UNDP glede čistilne naprave v Nikoziji) za projekte na področju vodnega sektorja dejansko opraviti v manj kot osmih mesecih, ki so ostali do izteka pogodbenega roka. Poleg tega je skupina nadzorovala dokončanje naložbenih projektov na področju odpadnih voda v krajih Nikozija, Kyrenia in Lefke.

Prvi krog usposabljanja o **varstvu narave** je bil opravljen v skladu s strategijo izobraževanja. Informativni sestanki za javnost so bili organizirani za vseh šest potencialnih območij Natura 2000. Osnutki načrta upravljanja so bili pripravljeni za pet od šestih potencialnih območij Natura 2000. Obseg projekta se je razširil še na pripravo načrta upravljanja za sedmo lokacijo. Sklenjene so bile pogodbe za dobavo opreme in izgradnjo objektov za upravljanje in zaščito v vrednosti 3,5 milijona EUR.

Na področju **trdnih odpadkov** so se glavne dejavnosti osredotočale na pripravo dokumentacije za javni razpis in oddajo štirih javnih naročil gradenj in šestih javnih naročil blaga. Devet od teh desetih javnih naročil je bilo uspešno zaključenih s podpisom pogodb. Deseto pogodbo bo izvajal UNDP. Delo v zvezi s tremi glavnimi pogodbami za izvedbo gradenj, povezanimi s sanacijo starega odlagališča odpadkov pri kraju Kato Dhikomo, je bilo odloženo, dokler se ne rešijo vsa lastninska vprašanja. Zaradi tega bo pri izvajanju nastala zamuda najmanj šestih mesecev.

Leta 2009 so se končale obsežne preiskave lokacije, študija izvedljivosti in projektni načrti za sanacijo nekdanjih **rudnikov in obratov za predelavo rude** v regiji Lefke/Lefka. Pripravljene so bile rešitve za sanacijo zadevnega območja z najmanjšim vplivom na okolje in zdravje ljudi. Nadaljnje delo je odvisno od odločitev glede prihodnjega razvoja območja in razpoložljivega financiranja.

V **energetskem** sektorju je bilo s prihranki leta 2009 mogoče nabaviti dodatne električne števce. Sklenjena je bila pogodba glede sistema za nadzor, vodenje in zbiranje podatkov (SCADA), ki bo omogočil spremljanje in nadzor električnega omrežja v realnem času, s specifikacijami, ki zagotavljajo združljivost in interoperabilnost s sistemom SCADA, ki zdaj deluje na območjih, ki jih nadzoruje vlada. Sklenjena je bila pogodba za pilotno **sončno elektrarno** z močjo več kot 1 MW. Poleg tega je bila leta 2009 podpisana pogodba o sistemu storitev za stranke, ki vključuje programsko opremo, ki bo vključena v obstoječi podatkovni sistem o strankah javnega elektropodjetja in/ali bo z njim povezana, in zadevno strojno opremo ter sistem za spremljanje onesnaževanja in vremena/vetra, da bi se nadzorovale emisije elektrarn v severnem delu Cipra in se ugotovilo, kakšen je njihov vpliv na okolje.

Z glavno **telekomunikacijsko** naložbeno pogodbo bo sedanje omrežje posodobljeno in zamenjano z moderno hrbtenično infrastrukturo, ki temelji na internetu, in zelo poenostavljeno povezovanje telekomunikacijskih sistemov po celotnem otoku. Leta 2008 je bila sklenjena pogodba za tehnično pomoč za pomoč skupnosti ciprskih Turkov pri upravljanju sektorja v skladu s standardi EU in mednarodno najboljšo prakso ter za vodenje celostnega programa usposabljanja v zvezi s posodobitvijo sistema. Pogodba je bila podaljšala za zagotovitev neprekinjene podpore sektorju kljub zamudam v postopku sprejemanja reform.

Pogodba o upravljanju programa za **varnost v prometu** je bila podlaga za oddajo naročil za komponente programa. Tehnična pomoč za vzpostavitev učinkovite podatkovne zbirke podatkov o nesrečah in sistema zbiranja podatkov za boljše poznavanje prometnih nezgod se je začela izvajati na začetku leta 2009, dobavna pogodba pa je bila sklenjena proti koncu leta. Tudi svetovalec za razvoj načrta upravljanja prometa za lokalne skupnosti je začel opravljati svoje dejavnosti leta 2009. Večina pogodb je bila podpisanih proti koncu leta 2009, dejavnosti pa se bodo začele leta 2010. Tako je bilo pri tehnični pomoči in dobavni komponenti za izboljšanje programa pregledov vozil, pri pomoči za izboljšanje postopkov za pridobitev vozniškega dovoljenja ter izobraževalni kampanji za prometno varnost, ki spodbuja ozaveščenost o varnosti v prometu, in razvoju načrta avtocest, ki bi rešil trenutne in prihodnje potrebe mobilnosti. Projekt, s katerim naj bi se odpravili nevarni cestni odseki („črne točke“), je prevzel UNDP, ki je tudi odgovoren za sklepanje pogodb in njegovo izvajanje.

4.2.2. Cilj 2: spodbujanje socialnega in gospodarskega razvoja

Komisiji so pri izvedbi in ocenjevanju več shem donacij pomagale štiri skupine tehnične pomoči (skupina za podporo razvoju podeželja, živinoreji in poljedelstvu ter enota za programsko upravljanje), ustanovljene v okviru **sektorskega programa za razvoj podeželja**. Pripravile so namenska usposabljanja in ciljno naravnano tehnično pomoč za kmete, veterinarje in strokovnjake za razvoj podeželja ter zainteresirane strani na centralni in lokalni ravni. V okviru donacijske sheme za razvoj podeželja „Izboljšanje kmetijske proizvodnje“ je bilo podpisanih 142 pogodb v skupni vrednosti za skoraj 5 milijonov EUR. V okviru sheme donacij „Spodbujanje podjetništva na podeželju“ je bilo dodeljenih 47 donacij v vrednosti 3,3 milijona EUR. V okviru dveh donacijskih shem „Razvoj skupnosti prek dejavnosti, ki se izvajajo v vaseh,“ je bilo podpisanih 37 pogodb v skupni vrednosti za skoraj 8 milijonov EUR. Poleg tega je bilo sklenjenih še 10 dobavnih pogodb za veterinarske laboratorije in poljedelstvo v vrednosti več kot 2 milijona EUR.

V okviru projekta **Izboljšanje mestne in lokalne infrastrukture**, ki se izvaja v skupnem upravljanju z UNDP, je bila leta 2009 dokončana obnova stavbe Bedestan v severnem delu obzidanega mesta Nikozije, ki jo je financirala EU. Študija o tej obnovi in njena zasnova sta prejeli nagrado Europa Nostra za leto 2009 v kategoriji raziskav. Po odločitvi vodij obeh skupnosti na Cipru je UNDP zaključil študijo izvedljivosti glede odprtja sedmega mejnega prehoda, ki bi povezoval vasi Kato Pyrgos / Asagi Pirgo in Yeşilırmak/Limnitis. EU je financirala študijo izvedljivosti in namenila 2,5 milijona EUR za gradnjo.

Lokalnim **šolam** je bilo v okviru drugega in tretjega obvestila za zbiranje predlogov, ki sta bila zaključena leta 2009, dodeljeno 44 donacij v skupni vrednosti skoraj

1,6 milijona EUR. Projekti vključujejo zagotavljanje opreme (oprema IT, jezikovni laboratoriji itd.) in s tem povezano usposabljanje ter v nekaterih primerih študijske obiske v tujini. Zagotovljena je bila tehnična pomoč za reformo, ki se izvaja v sektorju primarnega in sekundarnega izobraževanja. Podpisane so bile dobavne pogodbe za zagotavljanje specializirane opreme za poklicne šole.

V okviru drugega in tretjega obvestila za zbiranje predlogov je bilo MSP, zbornicam in drugim organizacijam za usposabljanje dodeljenih 21 donacij v skupni vrednosti skoraj 1 milijon EUR za podporo **vseživljenjskega učenja, socialne vključenosti in aktivne politike trga delovne sile**. Tehnična pomoč je bila dodeljena za razvoj in spodbujanje poklicnega izobraževanja in izobraževalnih sistemov, vseživljenjskega učenja in aktivne politike trga delovne sile, vključno s študijskimi obiski v Nemčiji in na Malti.

Projekta v vrednosti 9 milijonov EUR „***Program posojil za mikro podjetja in majhna podjetja***“ ni bilo mogoče izvesti zaradi težav pri sklepanju dogovora s *Kreditanstalt für Wiederaufbau* v posebnih razmerah na severnem delu Cipra. Sredstva so bila prerazporejena zlasti projektom, ki spodbujajo razvoj zasebnega sektorja.

Za **MSP** sta se začela izvajati dva programa donacij, na podlagi katerih je bilo sklenjenih 33 pogodb v vrednosti 4,5 milijona EUR. Poleg tega je bilo v obdobju poročanja oddano naročilo še za projekt tehnične pomoči v vrednosti 2,7 milijona EUR, *namenjeno glavnim institucijam in dejavnostim na področju gospodarskega razvoja in razvoja IKT*.

4.2.3. Cilj 3: Spodbujanje sprave, ukrepi za krepitev zaupanja in podpora civilni družbi

Sprava, ukrepi za krepitev zaupanja in podpora civilni družbi so bili osredotočeni predvsem na krepitev organizacij civilne družbe.

44 projektom je bilo v treh shemah donacij, imenovanih **Ciprska civilna družba v akciji**, dodeljeno 4,8 milijona EUR. Skupina za podporo civilni družbi (skupina za tehnično pomoč) je vlagateljem zagotovila napotke in podporo tako, da je organizirala usposabljanje za organizacije civilne družbe.

Odboru za pogrešane osebe je bilo dodeljenih 2 milijona EUR. Skupaj s prejšnjo donacijo v višini 1,5 milijona EUR je EU največja samostojna darovalka temu projektu, ki se izvaja v obeh skupnostih.

Odstranjevanje min je v zadnji fazi in do aprila 2011 naj bi bil celoten zaščitni pas popolnoma brez min. Podpisana je bila pogodba za dodaten prispevek EU v višini 2,5 milijona EUR za zagotovitev sofinanciranja do konca projekta, poleg tega je Republika Ciper prispevala podobno vsoto.

Projekt **Akademija političnih ved**, ki ga izvaja Svet Evrope, je usmerjen v razvoj skupnega dogovora med mladimi ciprskimi voditelji glede ključnih vprašanj o prihodnosti otoka v okviru združene Evrope. Izbrana skupina mladih voditeljev z obeh strani otoka je sodelovala na 3 seminarjih.

4.2.4. Cilj 4: približevanje turške skupnosti na Cipru Evropski uniji

V šolskem letu 2009/10, ki je bilo tretje v **Programu za štipendije** Skupnosti, so podelili skupno 203 štipendije (121 diplomantom, 27 dodiplomskim študentom, 55 učiteljem). Študenti in učitelji so si lahko sami izbrali študijske programe, čeprav je bila prednost dana nekaterim področjem (ekonomiji, pravu, evropskim študijam, vsem tehničnim področjem, javni upravi, javnim financam itd.), na katerih primanjkuje usposobljenih strokovnjakov v turški skupnosti na Cipru. Države gostiteljice so bile Združeno kraljestvo, Nizozemska, Francija, Belgija, Nemčija, Italija, Španija, Švedska, Litva, Estonija, Avstrija, Portugalska in Grčija.

15 projektom iz dveh shem donacij za **Spodbujanje izmenjave mladih in drugih medsebojnih stikov med ljudmi** je bilo dodeljenih 0,8 milijona EUR. Cilj je pomagati ciprskim Turkom izboljšati njihovo razumevanje evropskih vrednot, izkušenj in večkulturnih tradicij. Donacije iz tega projekta so bile porabljene v manjši meri od pričakovanj.

Junija 2009 je bil ustanovljen in začel delovati projekt **InfoPoint**. Turški skupnosti na Cipru daje informacije o EU, zlasti o programu pomoči, in organizira dogodke, ki izboljšujejo prepoznavnost, v sodelovanju s predstavništvom Evropske komisije na Cipru.

4.2.5. Cilj 5: priprava turške skupnosti na Cipru na uvedbo in izvajanje pravnega reda Skupnosti

Glavno orodje za zagotavljanje pomoči na tem območju je bil instrument Evropske komisije za izmenjavo informacij o tehnični pomoči (TAIEX). Za pripadnike turške skupnosti na Cipru je bilo prek programa TAIEX leta 2009 organiziranih 237 dejavnosti tehnične pomoči, kot so tečaji usposabljanja, delavnice ali seminarji, pri čemer so bili 449-krat navzoči strokovnjaki držav članic EU.

Pomoč je bila osredotočena predvsem na razvoj **Programa za prihodnjo uporabo pravnega reda Skupnosti**. Ta program daje jasen okvir za načrtovanje in zagotavljanje tehnične pomoči in usposabljanja, da bi pripadnikom turške skupnosti na Cipru pomagal pri pripravi na odpravo odložitve izvrševanja pravnega reda Skupnosti po ponovni združitvi otoka. Pomoč je bila zagotovljena v 13 sektorjih Programa za prihodnjo uporabo pravnega reda Skupnosti, vključno s kmetijstvom, ukrepi proti pranju denarja, okoljem, statistiko ter zdravjem in varstvom potrošnikom[3]. Komisija si je zelo prizadevala instrument TAIEX prilagoditi posebnim okoliščinam in potrebam turške skupnosti na Cipru. Namen programa je bil, da se postopoma zagotovi bolj strukturirana srednjeročna pomoč, ki se izvaja na podlagi projektov, kar je trdnejša osnova za doseganje ciljev programa. Po posvetovanju z vsemi državami članicami EU je do konca leta TAIEX izbral okoli 70 strokovnjakov iz držav članic EU, da bi pripadnikom turške skupnosti na Cipru pomagal izvajati srednjeročne projekte.

---

[3] Celoten seznam 13 sektorjev, v katerih potekajo dejavnosti Programa za prihodnjo uporabo pravnega reda Skupnosti: prosti pretok kapitala; javna naročila; pravo gospodarskih družb; politika konkurence; finančni nadzor; finančne storitve; kmetijstvo in razvoj podeželja; varnost živil, veterinarska in fitosanitarna politika; promet, statistika; socialna politika in zaposlovanje; okolje; zdravje in varstvo potrošnikov.

TAIEX je prav tako organiziral usposabljanje o pripravi pravnih besedil, usklajenih s pravnim redom Unije, da bi lahko ta besedila po začetku veljavnosti obsežne rešitve ciprskega vprašanja takoj začela veljati. Za uspešnejše prihodnje upravljanje sredstev EU pa je bilo organizirano tudi usposabljanje na področju **upravljanja javnih odhodkov**.

Zagotovljena je bila podpora za razvoj **trgovine prek zelene črte**. V okviru instrumenta TAIEX so stalno sodelovali tudi strokovnjaki držav članic EU in izvajali veterinarske in fitosanitarne inšpekcije krompirja in rib.

Da bi zagotovili dovolj sredstev za nadaljevanje pomoči TAIEX v letu 2010, pri čemer je bila upoštevana morebitna večja potreba po pomoči v primeru rešitve odprtih vprašanj, je bilo instrumentu TAIEX dodeljenih dodatnih 5,5 milijona EUR. S tem se je skupni proračun za takšno tehnično pomoč od leta 2007 povečal na 14,5 milijona EUR, od katerih so bile za 8,3 milijona EUR prevzete obveznosti za posamezne dejavnosti do konca leta 2009.

4.2.6. Nedodeljena tehnična pomoč in rezervni instrument za program

Rezervni instrument za program se je uporabil za nadaljnjo podporo Odboru za pogrešane osebe (2 milijona EUR) in odstranjevanju min (1,5 milijona EUR)[4]. Rezerva nedodeljene tehnične pomoči (1,2 milijona EUR) je bila uporabljena za kritje dejavnosti TAIEX.

4.2.7. Finančna pomoč za kritje odhodkov za poslovanje iz člena 4(3) uredbe o pomoči

Za izvajanje programa za kritje stroškov osebja (do 9,65 milijona EUR) in za širše dejavnosti tehnične pomoči (9 milijonov EUR) je bilo namenjeno skupaj 18,65 milijona EUR (tj. 7,2 % skupne finančne dodelitve). S Svetovno banko je bil sklenjen dogovor glede skrbniškega sklada s proračunom v višini 1 milijon EUR, namenjenim izvajanju študij v okviru „Programa ekonomskih analiz za rast in trajnostni razvoj“.

Od leta 2010 bodo stroški za osebje kriti iz splošne upravne proračunske vrstice GD za širitev.

4.3. Finančno izvrševanje (pogodbe in izplačila)

4.3.1. Sklepanje pogodb

V obdobju poročanja je bilo v okviru operativnega dela programa sklenjenih pogodb za 181 milijonov EUR.

Do roka za sklepanje pogodb, tj. decembra 2009, je bilo sklenjenih pogodb za **247,6 milijonov EUR oziroma 99,38 %** (od skupne vsote 249,15 milijona EUR operativnega dela programa pomoči). Za večino teh sredstev so bile pogodbe sklenjene v zadnji četrtini leta.

[4] Odobren s Sklepom Komisije št. 2928 (2009) z dne 22. aprila 2009.

Kar zadeva del programa, ki se nanaša na osebje in misije (tj. 9,85 milijona EUR), je 2,8 milijona EUR ostalo neporabljenih zaradi odločitve, da se za odhodke za osebje namesto operativnih odobritev, kot je bilo prvotno predvideno, uporabijo upravne odobritve.

4.3.2. Plačila

V obdobju poročanja je Evropska komisija izplačala 42 milijonov EUR. To je bilo precej manj, kot je bilo predvideno v prvotnem načrtovanju za proračun za leto 2009, zaradi česar je bilo treba 42 milijonov EUR odobritev plačil prerazporediti na druge proračunske vrstice. Zneski, ki so bili izplačani, so bili manjši od načrtovanih predvsem zato, ker je bilo veliko pogodb podpisanih pozneje, kot je bilo načrtovano, zaradi česar so se dejavnosti iz leta 2009 prestavile v leto 2010.

Od 259 milijonov EUR je bilo do konca leta 2009 izplačano skupaj 75,8 milijona EUR (30 %).

4.4. Spremljanje

Mehanizem za vmesni pregled (MVP) deluje kot forum za podrobno razpravljanje z upravičenci o izvajanju programa. V obdobju poročanja (junij 2009) je bil organiziran en sestanek MVP.

4.5. Revizije in nadzor

Leta 2008 je oddelek za notranjo revizijo GD za širitev izvedel notranjo revizijo. Glavna priporočila, ki so poudarjala zagotavljanje dobrega finančnega poslovodenja v posebnih pravnih okoliščinah na severnem delu Cipra, so bila izvedena (razen enega priporočila, in sicer zaposlovanja dodatnih uradnikov, ker ni bilo na voljo dovolj delovnih mest).

4.6. Ocena

Junija 2009 je skupina zunanjih strokovnjakov opravila ad hoc oceno. Ocenjevalno poročilo je priporočilo, naj se pomoč turški skupnosti na Cipru nadaljuje, in navedlo nekaj ugotovitev, ki jih bo treba upoštevati pri načrtovanju prihodnje pomoči, kot so nadaljevanje shem donacij za MSP ter ukrepi sprave.

4.7. Informiranje, obveščanje in prepoznavnost

V obdobju poročanja je bilo objavljenih **33** sporočil za javnost o vprašanjih, povezanih s programom. Organiziranih je bilo 85 javnih dogodkov. Programska skupina in predstavništvo Komisije sta sodelovala, da bi povečala prepoznavnost programa. Z uporabo masovnih medijev so bili izvedeni ukrepi za informiranje, predvsem za sheme donacij. K povečanju prepoznavnosti je pripomoglo tudi sodelovanje s predstavništvom Komisije na Cipru za širjenje sporočil za javnost, intervjujev in drugih ukrepov.

Projekt InfoPoint je povečal prepoznavnost programa pomoči v turški skupnosti na Cipru.

Dve glavni odmevni prireditvi sta bili 1) odprtje stavbe *Bedestan* v Nikoziji, na katerem sta bili prisotni obe skupnosti s Cipra, in 2) slovesnost ob dodelitvi dodatnih 2 milijonov EUR sredstev EU Odboru za pogrešane osebe, ki so se je prav tako udeležili voditelji obeh skupnosti na Cipru.

4.8. Posvetovanja z vlado Republike Ciper

Organizirana so bila srečanja z vladnimi predstavniki Republike Ciper, predvsem ko so otok obiskali višji uradniki Komisije. Organizirani so bili tudi delovni sestanki s predstavniki resornih ministrstev, predvsem s področja okolja, energetike in telekomunikacij, da bi se upoštevali vidiki načrtovanja za celotni otok.

V zvezi s preverjanjem lastništva premoženja je Komisija v letu 2010 še naprej sodelovala z ustreznimi vladnimi službami Republike Ciper.

5. SKLEPNE UGOTOVITVE

V obdobju poročanja so bile glavne dejavnosti naslednje:

(1) Sklepanje pogodb: pogodbe, ki so bile sklenjene v obdobju poročanja, zajemajo več kot 60 % operativnega dela programa.

(2) Izvajanje: spremljanje, kako so sredstva EU porabili izvajalci in prejemniki donacij.

Nekateri izzivi, omenjeni v predhodnih poročilih, še niso odpravljeni. V obdobje poročanja so vključena vprašanja, ki vplivajo na izvajanje programa pomoči:

(1) Sodelovanje med turško in grško skupnostjo na Cipru: to je ključnega pomena za uspeh programa.

(2) Majhna sposobnost absorpcije skupnosti, ki je prejemnica pomoči: turška skupnost na Cipru je majhna in prejemanje tako velikih sredstev za projekte, za katere so bile sklenjene pogodbe, v tako kratkem času pomeni velik izziv. Vendar je bilo leta 2009 mogoče opaziti izboljšanje zmogljivosti.

(3) Vprašanje zagotavljanja pomoči: Zaradi časa, ki je bil potreben za pripravo, sklepanje pogodb in izvedbo projektov, se je nekoliko omajala verodostojnost zagotavljanja finančne podpore EU. Ta težava bo v glavnem odpravljena leta 2010, ko naj bi bilo po pričakovanjih izvedeno veliko pomoči, saj je bilo v letu 2009 sklenjeno veliko število pogodb.

(4) Vprašanje lastnine: Pravice zasebnih lastnikov so bile popolnoma upoštevane. To je zlasti vplivalo na izvajanje v sektorju ravnanja z odpadki, v katerem so bile podpisane tri pogodbe za izvedbo gradenj s klavzulo o odložitvi, da bi bilo na voljo dovolj časa za ureditev vseh lastninskih vprašanj.

(5) Vprašanje trajnosti: V ključnih sektorjih (telekomunikacije, energetika) je treba turško skupnost na Cipru prepričati, da so reforme pomembne. Zaradi tega nastajajo zamude pri izvajanju in je ogrožena trajnost naložbe.